

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה יח.

עין משפט נר מצוה

צבא א מיי פ"ב מהל' משנה הלכה ו סמג עין טו: ק ב מיי פ"ג מהל' קידוש המדע ה"ל ט: ע

רבינו הגנאל

ואסיקנה גור דין דייחיד נמי שאינו נקרא אע"פ שעשה תשובה, ונתייבא, כלומר, יש מי שאומר והוא ר' מאיר, שהתשובה מבטלת אילו גור דין דייחיד, ור' אבאור מילתא עליו. פירי גרודים(ט) חולק השופט פירי[ש]ווישבו לשפוט. ר' יצחק אמר לעולם יפה צעקה לאדם בין לפני גור דין בין לאחר גור דין, ואקשינן גור דין דעבור מי מוקדע, והכתוב בכסי מרעה לבין ירושלים למען תושעי, וכתוב אחר אומר כי אם תכספי בנתר וגו', מאי לאו האי דכתיב נכתם עונן לפני ילאחר גור דין, ופרקינן כאן בגור דין שאין עמו שבועה (כאן בגור דין שיש עמו שבועה דאמי מניין לגור דין שיש עמו שבועה, שאינו נקרא, שנאמר לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בוכב בתורה וגו'. אמר רב בוכב ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בדיברי תורה. אביי אמר מתכפר נמי בבגמילות חסדים, רבה בר נחמני ואביי תרווייהו מדיבת עלי קאתו, וכתבי בבית עלי וכל מדיבת ביתך ימותו אנשים, כלום אינם מאריכים שנים יותר מעשרים, רבה דעסק בתורה חיהי מ' שנים, אביי דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיהי שיתין שנין. ובשפתה אחת היתה מבטת עלי שהיו מתיים בן י"ח שנה, והלכו ועסקו בתורה וחיו כול'. אמרו משפחה דרב מנין לגור דין של צבור שאע"פ שנחתם מתקדע שנאמר אשר לו אלהים קרובים אליו וגו'. איני, והכתוב קראוהו קרובי קרוב. ופירי הא דכתיב אשר לו אלקים קרובים אליו בציבור, והא דכתיב קראוהו קרובי קרובי חיהי. ואימתי הוא קרוב ליהודי, בשעה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, והיו בעשרת הימים ויגוף ה' את נבל. אמר רב כנגד ר' לגימות שנתן נבל לעבדי דוד, ובראש שנה כל באי עולם עוברין לפני כבני מרון, שנאמר היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. הכא תרגמו כבני אימרא (כבני אימרונו) פ"י כבני כבשיו העוברים על ידי מונה. אמר ר' יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת. פירי מבטי, כל באי עולם מבטי להם בהבטה אחת ומבין כל מעשיהם, אמר רב נתמן בר יצחק תנינא להא דר' יוחנן דתנן כל באי עולם עוברין לפני כבני מרון, שנאמר היצור יחד לבם, ופירוש היצור רואה יחד לבם של כל באי עולם, מפני הצננות שיש בהן.

באן קודם גור דין, צפרק צמרא לדה (דף ע: ושם) משני נמי הכי והוא מני לשנויי כדאמר לכו קצ"ה למלאכי השרת צפ' מי שמנו (צרכות דף כ:) ולא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת וצרכת והס דקדקו עד חמת עד כניאה ומיהו פנס זה אמת שחף לשלאל רבנו גושא פנס

אלה קודם גור דין: ר' יוחנן ואביי מדיבת עלי קאתו. רבא חזירו של אביי לא היה כהן כדמוכח צפ' הזכיר (מולין דף קג.) והכל רבא חזירו של רב חסדא וכן משמע נמי צפרק צמרא דמו"ק (דף כח. ושם) דאמר רבא חיי בני ומווני ליה צזומא מלא מילתא אלל צמואל מלא מילתא דהא רבא ורב חסדא מריויהו דיקים גמורים הוו מר מללי ואמי מיטרא ומר מללי ואמי מיטרא רבא חיה ארבעין שנין ורב חסדא חיה משעין ט' שנין ור"א מנא ליה דמשום מולא עיהו דלמא משום ליה דהא אמר מדיבת עלי ו"ל דלפ"ה אי לאו מולא הוה מגין עליו זכות תורה ור"א דהכל משמע דרבה לא היה לו זכות של גמילות חסדים והא אמרינן צפ' חלק (סנהדרין דף נח:) אמר ליה אביי לרבה מר הא תורה הא גמילות חסדים ו"ל דמ"מ אביי עסק טפי מייניה ט: ע"ל ניסן מפני הפסח. אכל על סיון מפני עזרת לא כרין דעומר הדבר תלוי כדאמר' לעיל (דף ו:) דמי רב שמעיה עזרת פעמים חמשה פעמים ששה פעמים צדעה: וע"ל אלו מפני ר"ה. מדיעם מתי מתחיל אלול ועושין ר"ה ציוס שלשים לאלול צגולה וגם למחרתו כדמשמע צפ' דציאה (דף ה.) וצפ' כלל מערצין (עירובין דף נט. ושם) שהיו עושין שני ימים טובים של ר"ה חסל לא ידעו מתי מתחיל אלול לא ידעו יום שלשים:

הואיל

מתין בני י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מדיבת ביתך ימותו אנשים לכו ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותה משפחת רבן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מנין לגור דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתוב נכתם עונן לפני אל אע"ג שנחתם נקדע שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתוב דרשו ה' בהמצאו והתם ביחיד הכא בצבור ר"ה ליוה"כ ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל [י' ימים] מאי עבידתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד (אמר) רב נתמן אמר רבה בר אבובא אלו י' ימים שבין ר"ה ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפני כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגמו כבני אמרנא ריש לקיש אמר כמעלות בית מרון (אמר) רב יהודה אמר שמואל כחיליות של בית דוד אמר רבב"ח א"ר יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת אמר ר"ל בר יצחק אף אנן נמי תנינא היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם מאי קאמר אילימא ה"ק דברנהו לכולי עלמא ומיחד לבייהו כהרדי והא קא חוינן דלאו הכי הוא אלא לאו הכי קאמר היצור רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם: מרתני' ע"ע ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על אב מפני התענית על אלול אדר מפני הפורים וכשהיה בהמ"ק קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן: גמ' דאמר

לגרודם. בית וועד שדנים צו נפשות להריגה: ודינס שיהי נמפשו על דבר אחד: זה ירד. מן המטה: זה יגולו מן הוועד: הפלה שלימה. נמכוון: אביי ורבא מדיבים עלי אהו כך שמעתי. ובשעתו חולין פרק הזרוע (דף קג.) ושמה אמת ומזית עלי היתה, ויש גורסין רבה ואביי ומפרכי לה צרבה צר נחמני: ויחיד אימס. מלוי לו דכתיב בהמלאו: כנגד עשרה לגימות. עשרה עבדים שלח לו דוד כדמפרש צפרק (ש"א כה) ונתן להם סעודה אחת לפיכך נתלו לו עשרה ימים: רב נתמן אמר אלו עשרה ימים כו'. שהמקין לו הקב"ה ששבו ולא שב: צר"ה כל באי עולם כו' כבני אמרנא. ככצעים שמונין אותן לעשרן ויולאין זה אחר זה בפסח קטן שאין יכולין ללכת כאחד: כמעלות ציוס מרון.

הדך קצר ואין שנים יכולין לילך זה וזה עד שהמקע עמוק משני יליד הדך: ה"ג ורב יהודה אמר שמואל כחיליות של ציוס דוד והדר גרסינן אמר רבה צר צר חנה כו': כחיליות של ציוס דוד. וכבני מרון כבני חיליות של מלך. מרון לשון מרות ואלוהים. וכן היו מונין אותם יולאים זה אחר זה צלחם למלחמה: וכוון נסקרין וכו'. ואע"פ שעוברין זה אחר זה: אף אן נמי חנינא. דכולן נסקרים צסקירה אחת מדנקיב תנא דידן תלמודא למלתיה מהאי קרא היוצר יחד לבם: ונביאו מייחד יו הדדי. כלבו של זה כך לבו של זה: הכי קאמר היוצר רואה יחד לבם. ואקרא דלעיל מיינה קא מהאי קרא השגיח אל כל יושבי הארץ היוצר אותם השגיח יחד את לבם: מרתני' על ששה חדשים שלוחים יולאים. שקדשו החדש ומודיעים השלוחין לגולה יוס שקדשוהו חס ציוס שלשים וחדש שעבר חסר לו ציוס ל"א ומדש שעבר חסל: מפני הפסח. והולכין השלוחין עד הפסח חוץ מן השבתות: ועל אב מפני הפעניית. והולכין על אלול מפני ר"ה. מודיעים מתי מתחיל אלול ועושין ר"ה ציוס שלשים לאלול צגולה דרוז שנים אף אלול מעובר ואע"פ שספק הוא צידס שאל יעברוהו צ"ד אי אפשר לטן לדעת ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים ואם לא ידעו מתי מתחיל אלול לא ידעו יום שלשים שלו: ועל השרי מפני סקנה המועדות. לאחר שקדשוהו צ"ד למשרי השלוחין יולאין ליום המנחה והולכין עד מקום שיכולין להגיע עד החג ומודיעים חס עיצרו צ"ד את אלול ואם לאו כדי שלא יהא לצס נוקפן ציוה"כ וסוכות: פסח קטן. פסח שני לטמא ושהיה גדך רחוקה צלחשון: גמ' דאמר

תורה אור השלם
1. בפסח מרעה לבין ירושלים למען תושעי עד מתי תלין קרבןך משפוחת אורן:
2. כי אם תכבסי בנתר ותרחי קר ברית נקתה עונן לפני נאם אדניי כי רימיהו ב כב
3. ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי ונאם ובמנחה עד עולם: שמואל א ג י
4. ואיש לך אכרתי את מעט מןהבית לכלות את עונן קרואדי את נפשו וכל מדיבת ביתך ימותו אנשים: שמואל א ב לג
5. כי אם תכבסי בנתר ותרחי קר ברית נקתה עונן לפני נאם אדניי אלהים: ירמיהו ב כב
6. מי מר גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כי אלהינו בכל קראנו אליו: הברית ד ז
7. דרשו יי בהקמצאו קראוהו קרובי קרוב: ישעיהו ג נה ו
8. ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל ימותו: שמואל א כה לה
9. היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: תהלים ג טו

לגרודם. ציון נפשות (ע"ז טו.) בהמצאו. משמע שאין מלוי בכל עת (יבמות קה.) כמעלות בית מרון. זקופין מלח ומעלה נקתה ומתלכין על ציוס אחת זה וזה שנים יחד (שד"ח כב.)

לגרודם. בית וועד שדנים צו נפשות להריגה: ודינס שיהי נמפשו על דבר אחד: זה ירד. מן המטה: זה יגולו מן הוועד: הפלה שלימה. נמכוון: אביי ורבא מדיבים עלי אהו כך שמעתי. ובשעתו חולין פרק הזרוע (דף קג.) ושמה אמת ומזית עלי היתה, ויש גורסין רבה ואביי ומפרכי לה צרבה צר נחמני: ויחיד אימס. מלוי לו דכתיב בהמלאו: כנגד עשרה לגימות. עשרה עבדים שלח לו דוד כדמפרש צפרק (ש"א כה) ונתן להם סעודה אחת לפיכך נתלו לו עשרה ימים: רב נתמן אמר אלו עשרה ימים כו'. שהמקין לו הקב"ה ששבו ולא שב: צר"ה כל באי עולם כו' כבני אמרנא. ככצעים שמונין אותן לעשרן ויולאין זה אחר זה בפסח קטן שאין יכולין ללכת כאחד: כמעלות ציוס מרון.

הדך קצר ואין שנים יכולין לילך זה וזה עד שהמקע עמוק משני יליד הדך: ה"ג ורב יהודה אמר שמואל כחיליות של ציוס דוד והדר גרסינן אמר רבה צר צר חנה כו': כחיליות של ציוס דוד. וכבני מרון כבני חיליות של מלך. מרון לשון מרות ואלוהים. וכן היו מונין אותם יולאים זה אחר זה צלחם למלחמה: וכוון נסקרין וכו'. ואע"פ שעוברין זה אחר זה: אף אן נמי חנינא. דכולן נסקרים צסקירה אחת מדנקיב תנא דידן תלמודא למלתיה מהאי קרא היוצר יחד לבם: ונביאו מייחד יו הדדי. כלבו של זה כך לבו של זה: הכי קאמר היוצר רואה יחד לבם. ואקרא דלעיל מיינה קא מהאי קרא השגיח אל כל יושבי הארץ היוצר אותם השגיח יחד את לבם: מרתני' על ששה חדשים שלוחים יולאים. שקדשו החדש ומודיעים השלוחין לגולה יוס שקדשוהו חס ציוס שלשים וחדש שעבר חסר לו ציוס ל"א ומדש שעבר חסל: מפני הפסח. והולכין השלוחין עד הפסח חוץ מן השבתות: ועל אב מפני הפעניית. והולכין על אלול מפני ר"ה. מודיעים מתי מתחיל אלול ועושין ר"ה ציוס שלשים לאלול צגולה דרוז שנים אף אלול מעובר ואע"פ שספק הוא צידס שאל יעברוהו צ"ד אי אפשר לטן לדעת ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים ואם לא ידעו מתי מתחיל אלול לא ידעו יום שלשים שלו: ועל השרי מפני סקנה המועדות. לאחר שקדשוהו צ"ד למשרי השלוחין יולאין ליום המנחה והולכין עד מקום שיכולין להגיע עד החג ומודיעים חס עיצרו צ"ד את אלול ואם לאו כדי שלא יהא לצס נוקפן ציוה"כ וסוכות: פסח קטן. פסח שני לטמא ושהיה גדך רחוקה צלחשון: גמ' דאמר

תורה אור השלם
1. בפסח מרעה לבין ירושלים למען תושעי עד מתי תלין קרבןך משפוחת אורן:
2. כי אם תכבסי בנתר ותרחי קר ברית נקתה עונן לפני נאם אדניי כי רימיהו ב כב
3. ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי ונאם ובמנחה עד עולם: שמואל א ג י
4. ואיש לך אכרתי את מעט מןהבית לכלות את עונן קרואדי את נפשו וכל מדיבת ביתך ימותו אנשים: שמואל א ב לג
5. כי אם תכבסי בנתר ותרחי קר ברית נקתה עונן לפני נאם אדניי אלהים: ירמיהו ב כב
6. מי מר גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כי אלהינו בכל קראנו אליו: הברית ד ז
7. דרשו יי בהקמצאו קראוהו קרובי קרוב: ישעיהו ג נה ו
8. ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל ימותו: שמואל א כה לה
9. היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: תהלים ג טו

א) ע"י צעוק ערך גדודם שסב ס"א גרדין פ"י מעלות שעותין ליינין שיושנין עליין כו'. ונעלו מעלה גלגלין עכ"ל וגלה ללוח חיון רעיו ג"כ.